

na višji stopni, izdelovali smo reliefe in papirno maso. Vrh tega na nam je še podal mnogo praktičnih mišljev za rokotvorni pouk, n. pr. kako naj učenci sami izdelujejo razno orodje pripravljajo lenila i dr.

Pedagoškemu krožku, posebej pa še njegovemu agilnemu predsedniku gosp.

RADOSLAV KNAFLIČ:

Proglas-Deklaracija.

(Dalje.)

Nazlašati v ti zadevi kvarnost, se mi zdi tako kakor če bi kdo trdil: Proč z imenovanji potom razpisov, ker so škodljiva (koristijo namreč samo enemu prošilcu, a vsem ostalim škodujejo)! Ker proglas v svojem sedanjem slogu kvarnosti ne označuje natančneje, ustvarja v našem poimovanju zmedo in mnogovrstnost umevanja zato ga je treba ali temeljito prezložiti ali na odkloniti.

Člen XI. naglašja najširšo duhovno svobodo, ki jo na točka 2. člena II. in določbe členov VII. (prelomiti z izročili) IX. (v politiki izpostavljeni) in X. (sodelovanje pri nameščanju) močno omejuje oziroma jo ukinita. Koncem člena X. se je pripetila pisatelju velika zmota jezikovnega zloga (lapsus linguae) s trditvijo „... da izgladi pot za vstop vsem stanovskim tovarišem, ki z nami gojijo iste stanovske ideale.“ Očividno bi bilo tu na mestu sledeče besedilo: „... da izgladi pot za vstop tudi vsem onim stanovskim tovarišem, ki ne goje z nami iste stanovske ideale, ampak imajo svoje lastne ideje.“

Politika je utemeljena v prirojenem lastnem „jazu“.

Ne samo države, narodi, pokrajine, oblasti, mesta, trgi, občine, vasi ne zasledujejo svoje življenske politike, temveč tudi vsako bitje (ens). Način kako sam sebe ohraniti, vzdržavati, okoristiti, razmnožiti, je zapisan globoko v lastnem jazu (egoizem) — v politiki samega sebe. Človek se trudi neprenehoma, si življenje izboljšati, si pomnožiti imetje ter ga nezmanjšane zapustiti svojim dedičem itd. Ako bi se politiki lastnega „jaza“ ne postavljale na pot nobene ovire in težkoče, bi se nam gotovo vsem najboljše godilo. Vsako bitje na zemlji se ravna tako, da služi to ravnanje stremljenju njegovega „jaza“. Tudi naš stan, vsota mnogo tisoč bitij zasleduje družabno in stanovsko politiko svojega „jaza“ potom organizacije UJU. Iz te prirojenosti sledi zaključek, da se naš stan ne more in ne sme razpolitičiti, sicer bi postal neko posebno (separatistično) mrtvilo v narodu in državi, temveč on si mora svojo prirojeno stremljenje po izboljšanju in napredku tako prikriti, da v svoji družabni in stanovski politiki ne bode zagazil v navzkrižje z drugimi

prof. Gustavu Šilihmu moramo biti hvaležni za trud in požrtvovalnost, ki ga je imel s prireditvijo II. pedagoškega tedna. S ponosom pa že lahko sedaj gleda na uspehe svojega v sedanjih razmerah tako težavnega delovanja.

Fr. H. ...šek.

stanovi in da se bodo njegove koristi krile s koristjo naroda in države. Tudi iz stališča prirojenega lastnega „jaza“ torej razpolitičenje šolstva v obče ni mogoče.

Naslov proglasa nam napoveduje, da nam hoče dati navodila „o bistvu nalogah in smeri naše stanovske politike“. Z vsebino nekotih svojih členov pa nas zaveja v globoko temo razpolitičenja.

Ostala vsebina proglasa. 1. Vso vsebino proglasa je treba oti iz dušilne preslice tuik. Izraz ideina kriza, programatično, interes, a priori, socialen, realen, idealen, režim, suprema lex, unifikacija, depolitizacija, konjunktura, konsekvence itd. se morajo, kjer le more, zamenjati z našimi, in sicer zato, ker ustvarjajo težkoče in ovire za pravo poimovanje in razumevanje pri onem največjem delu učitelstva, ki se z latinskimi jezikom ni nikdar ali pa le pomani-kljivo bavil.

2. Glavni pomen je treba v jezikovnem zlogu polagati v glagole ne pa v samostalnike. To ustreza duhu slovenskih jezikov. Ta proglas ni povsod sestavljen v tem duhu, temveč nosi v sebi zlog tuik jezikov, zlasti nemškega, ki ima bogastvo izrazov v samostalnikih, kar ga dela mnogokrat nezamislivega. Slabe posledice niso izostale, na vseh koncih in krajih sili na dan zmota, nerazumevanje in celo preprič. Proglas je pravo izoboljšanje, vrženo v našo organizacijo iz Mežiške doline v obliki starogrških Danaidovih darov, o kojih je nastal rek: Bojim se Danaidov nosečih darove! („Timeo Danaos, dona ferentes“). Zdi se mi, da nam je Zeus iz Mežiške doline ustvaril iz naše organizacije krasno devico Pandoro, ki jo podaril skrivnostno posodico proglasa. Predsedniki nekotih učiteljskih društev Mariborske oblasti so se v lepo tuiko zaljubili, odorli so iz radovednosti posodo glej, namah je izletelo iz nje v seil širera sosveta med nas vsakovrstno zlo, kakršnega doslej nismo poznali v naši organizaciji. Pandorina posoda je odorta, poidimo gledat vsi v neno temno globino, da si z njenim proučevanjem in „z uma svitlim mečem“ pridobimo večjo zrelost in da si z izboljšano stanovsko politiko ustvarimo boljšo prihodnost!

(Dalje prihodnjič.)

MIRKO VAUDA:

Proučujmo vprašanja podeželskega šolstva in učiteljstva.

(Dalje.)

Za idejo delovne šole predstavlja v naši agrarni državi prvo, najboljšo in najpotrebnejšo torišče in oporišče brezdvomno podeželske šole. To spoznajmo, ko prodre v vseh merodajnih, interesiranih in tangiranih krogih, ie naravnost praz, preko katere mora stopati v naši državi vsaka šolska reforma.

V Rusiji snuje ženijalni pedagog Blonski industrijsko proizvodno šolo. Vse učno delo v produktivni šoli naj se razvija, naj se rekrutira iz faktičnih produktivnih razmer šolskega okoliša. Jugoslovensko podeželsko učiteljstvo potemtakem čaka in zove v prvi vrsti pripravljanje na preobnovo naše šole v kmetijsko-produktivno šolo. V njej bomo — kakor v vsaki produktivni šoli obravnavali to, kar v posameznih časovnih dobah posebno izrazito stoji pred nas in to bo torej ono, „kar vzbuja v nas največje zanimanje in nam donaja največje gospodarske in pedagoške koristi“, kakor pravi Kölling v svoji knjigi „Die Landschule als Arbeits- und Produktionsschule.“

Živimo v vojni dobi. Ta vojni doba nam pač res več ne vsiljuje v ro-

ke morilnega orožja, a izziva in obremenjuje nas z ultimati druge vrste. Te ultimati nam namreč staviš otežkočene gospodarske, razdrapanne socialne in propadajoče pravstvene razmere. In to je doba one velike borbe, ki zahteva vsestransko pripravljene borce, ki zahteva od vsakega posameznika res pravega in celoga človeka. Res, da je to le prehodna doba, a njeno daljše ali krajše trajanje bode nakovalo večje ali manjše število kandidatov — žrtev teh vojni razmer. Mislim reči: Šola mora postati ona vojašnica, iz koje bodo izhajali junaki — borci: gospodarstvo, prosvetitelj, socialno uvidenec, ter nprstveno neomahljivi naraščalniki, kateri edino bodo prekosili te temni dobi preštevanih kriz naredili trajni konec. Torej zopet šola, in sicer mestna in podeželska, oziroma pravilnejše: podeželska in mestna šola!

Omenjam obe šoli posebej, kajti gospodarske, socialne in pravstvene razmere po deželi niso po vsem enake z mestnimi, vsled česar bo nam podeželskim tovarišem potrebno proučevati te razmere posebej za se ter le na podlagi uspehov

tega proučevanja reševati vprašanja podeželskega šolstva. Zagrabiti pa moramo vse podeželsko stanje in bitie, torej ves podeželski problem v celoti njegovi širini in globini!

Živimo nadalje v onj dobi, v kateri se ustvarja za naše šolstvo odločilni, smrt ali vstajenje proročilo in udeistviloči evangelij, namreč — novi šolski zakon. Tudi glede šolskega zakona, kakor sploh glede sličnih šolozadevnih odredb je bila podeželska šola prezvesti odtisek mestne šole. Kakor nam kaže svetovna pedagoška literatura, obstaja skoraj v vseh državah smoteno in energično stremljenje po dosegi posebnih podeželsko-učnih načrtih in nekatere države celo že razpolagajo s takimi podeželskimi učnimi načrti. Imenujem Avstrijo. Avstrija je pač v glavnem industrijsko-obrtna država. Industrijsko-obrtni interesi in razmere po deželi se tamkaj gotovo da niso boljše složit z mestnimi interesi in razmerami, saj so mesta vendar po večini tudi istočasna, če ne celo poglavitna industrijsko-obrtna središča. Zato bi ondi v tem slučaju obe, mestna in podeželska šola, še precej lahko izhajali z istimi učnimi načrti, vsekakor pa mnogo lažje, kakor v naši izrazito kmetijski državi, kjer so življenske razmere in zahteve na deželi popolnoma drugačne od onih v mestih. Rabimo torej posebej mestne in

Prirodopisne zbirke.

(Dalje.)

V zbirki bodi zastopana vsaka vrsta z velikim številom primerkov ne samo zaradi event. zamenjave za druge vrste, ampak tudi zato, ker je pravilna znanstvena ocena vrste nemogoča na podlagi samo enega ali samo nar primerov.

3. Določanje zbranega gradiva.

Za naše kraje ni nobene take knjige, ki bi jo bilo mogoče priporočiti začetniku „Tvornica učil“ je vsem interesantom drage volje na razpolago in bo brezplačno dajala poasla in določala v pregled poslani material. Na prikladnejše se taki objekti pošiljajo kot »vzorec« (do 300 g teže); če je v škafli mnogo »boljšega« gradiva, naj se pošiljka priporoči.

»Snakneperlein« — F. J. Schmidt je napisal že leta 1847. knjižico »Systematisches Verzeichnis der in der Provinz Krain vorkommenden Land- und Süßwasserkonchylien mit Angabe der Fundorte. Der studierenden Jugend in Krain in Liebe gewidmet«. Leta 1858, je izdal Hauffen nekoliko popolnejši seznam kranjskih mehkužcev (II. Jah

nso prijavili svojih slučajev s potrebnimi podatki potom okrajnih učiteljskih društev poverjenstvu.

— **Z ozirom na zadnjo našo vest o Novomeškem učiteljskem društvu** smo prejeli obvestilo da je Novomeško učiteljsko društvo sprejelo na svojem zadnjem zborovanju s 57 proti 5 glasovom sledeči predlog: Deklaracija je za nas nepotrebna, pač pa zahtevamo, da se člen 2. pravil UJU strogo izvaša.

— **Velečeni gospod urednik!** Čudno se mi zdi, da ni objavljenega sklepa našega društva z dne 4. maja 1926, da v načelu sprejemamo Deklaracijo. — **Savinjsko učiteljsko društvo za Vranski okraj.** — Zdravljak, t. č. preds.

— **Pov. UJU — Ljubljana** je stavilo izvršnemu Odboru UJU v Beogradu predlog, naj se vrši letošnja Glavna skupščina UJU v Beogradu.

— **Šef kabineta ministra prosvete v Beogradu** je postal slovenskemu učitelstvu dobro znani in naklonjeni g. **Ivo P. Jovanović**, ki je svoječasno že zavzemal to mesto.

— **Za stanovsko edinstvo.** Učiteljsko društvo za marenberški okraj je na običnem zboru dne 13. marca 1926 v Vuhredu soglasno sprejelo deklaracijo s sledečo resolucijo: »Pristajamo v celoti in brez pridržka na vsebino deklaracije, ker predstavlja samo logične posledice izražene o naših zahtevah, kakor tudi § 2. pravil UJU, da združni UJU kot edina od nas priznana stanovska organizacija vse učitelstvo cele države. Pristavljamo na obenem da podrobna ureditev teh konsekvenc v deklaraciji ni potrebna za naše društvo, ne za druga društva in posamezne člane, ki so že doslej pravilno poimenovali namen in naloge organizacije, ampak za nasprotnike našega pokreta, ki bi jim iz umevnih razlogov bilo ljubše ako bi podrobno ne poudarjali stanovskega edinstva kot temeljnega načela.«

— **Minister prosvete Miša Trifunović** je odredil, da ostane znesek 300.000 Din ki ga je izročil bivši minister prosvete g. Svetozar Prbišević iz državne »Zbirke šolskih knjižnic Pov. UJU — Zagreb last istega in da se ne izvede zahteva bivšega ministra prosvete gosp. Radića, ki je zahteval vrnitev tega zneska.

— **Zagovor na polasilo v »Učt. Tov.«** številka 16. — 1926. Slušatelje višje pedagoške šole smatram tudi jaz za ljudi z resnim stremiljem, čim več koristiti našemu narodu. Zato na bi nikoli ne pričakoval od njih takih člankov, v katerih sami sebe povzdigujejo in tako neokusno hvalijo, da druge napadajo. Jaz in moji tovariši (ce) smo bili od slušateljev višje pedagoške šole v Zagrebu napadeni. Braniti sebe in tovariše imam pravico in te mi ne more niti tovarišca slušateljica zabraniti. Zato je, po mojih pojmi, cem. tovarišica, napad — gotovo večje maščevanje nego obramba. Jugoslovanski narod ne potrebuje ljudi ki se opnašajo s šolo in množino študija, ampak ljudi pravega znanja in živega dela. Zato vidite, g. tovarišica, da nisem v zmoti in da premišleno odgovarjam. Tovariši slušatelji (ce) višje pedagoške šole nameravajo postati meščanskošolski učitelji, zato bi bilo v njih interesu, da bi iskali tovariških vezi z meščanskošolskimi učitelji: in tedaj bi se marsikateri neom razbistril, ker je poznanje in znanje bistri pojme. Deviza pa nam bodi: Opravljamo vse svoje dolžnosti in naše delo, katerega se mi zavedajmo, naj ceni narod. — **Ant. Fakin**, strokovni učitelj.

— **V izjavo odbora Mežiškega učiteljskega društva** se je vrnila nehuha pomota. Izostala je označba točke, ki bi morala biti sedma, tako da je bilo vseh točk 10 namesto 11.

— **Posnemanja vredno.** Kot prvi ustanovni član Društva za zgradbo Učiteljskega konvikta v Ljubljani po novih pravilih s članarino 2500 Din je pristopilo okrajno učiteljsko društvo za kranjski okraj. Živela stanovska zavednost in požrtvovalnost Kranjčanov! Ostala društva, posnemajte!

Jos. Kobal, blaginik.

— **»Zvonček«** 8. številko smo razposlali danes našim mladim čitateljem. Vsebinska te številke je pestra, tako da bo prišel vsak na svoj račun. Na čelu spisov najdemo Garglovo odo, zloženo na mesto »Idrija«. Prihujbeni pisatelj Vandrota nadaljuje svoj spis »Koclieva osvešča«. Znani stric Pavle nadaljuje svoje »Izprehode po Beogradu« in tudi neosvobodeni brat je dodal nadaljevanje svojemu spisu »Domovina vedno mislim

nate«. Mišne pesmice prinaša tudi ta številka, tako »Utrinke« od Sava Rada Mirt. Fran Ročev »Božo in Marija« in Ločniškarjevo »Pomladanska«. Poleg tega prinašamo v tej številki spis tov. Moderndorferja »Naš novi dom v Mežici«. Prepričani smo, da bo ta spis zanimal tako mlade in ostale čitatelje, ker je opremljen s slikami na modernejše šolske stavbe ki bo res ponos Slovenije. Kot dodatek vsebuje tudi ta številka oddelek »Pouk in zabava« ter »Kotiček Doropoliskega«. Prijatelji »Zvončka«, sezite pridno na tej številki!

— **Članski izkazi in kataster šol.** Ker je izključeno da bi moglo poverjenstvo točno poslovati ako rima potrebnih podatkov prosimo, da nam okrajna učiteljska društva za ljubljansko okolico, Kranj in Maribor z bližnjo okolico vendar že enkrat predložijo članske izkaze. Izpolnjenega katastra šol na nam niso vrnila še sledeča društva: kranjsko, krško, dolnielendavsko, logaško, ljubljansko, mariborsko, marenberško, novomeško, radovljiško in šostanjsko. Prosimo leno da storite brez odloga svojo dolžnost!

Poverjenstvo UJU — Ljubljana.

— **Na prodaj** je nov mikroskop za ceno 150 Din. — Vprašanja na Tvornico učil

— **»Zbori«** Mesečna revija za novo zborovsko glasbo z glasbeno-književno prilogo (vsak drugi mesec). Urejuje Zorko Prelovec, izdala društvo »Ljubljanski Zvon« v Ljubljani. Izšla je tretja in četrta številka ki prinaša dva moška zbora skladatelja Martina Železnika. Vsebinska glasbeno-književna priloga: H. Svetel: A capella ali ne? Prof. Pavel Kozina: Izgovarjava soglasnika »I«. Emil Adamič: Prirediteljem koncertov v premišljevanje Dvoje nemoralnih aktov. Naši skladatelji. Dopisi. Pevska društva. — Opera in koncertna kronika. Iz glasbenega sveta. Listnica uredništva. Uprava »Zborov« nam javlja, da je ustavila pošiljanje lista vsem dose-danim naročnikom, ki kljub ponovnim prošnjam še niso poravnali naročnine za leto 1926. Ako zadostite svoji dolžnosti, bodo dobivali list naprej. — »Zbori« se zbog svoje lepe vsebine sami priporočajo.

— **»Nacrti za Muški ručni rad u I. i II. razredu osnovnih škola«.** Priredil Marjan Markovac, učitelj državne muške gradanske šole. — 12 listov sa 70 nacrtov. — Knjižnica učiteljskega društva »Jedinstvo« za »rad Zagreb i okolice, Zagreb 1926. Tiskom Hrvatskog štamparskega zavoda d. d. podružnice u Osijeku. — Ti nacrti so popolnoma prilagojeni učenemu nacrtu v Osnovni nastavi br. 17.823, s katerim je uvedeno deško ročno delo v I in II. razredu osnovne šole in obsegajo: polaganje naličij, orepletanje s papirnatimi trakovi, gubanje, izrezovanje lepljene iz raznobarvnega papirja, izdelovanje raznih predmetov iz papirja (zastavice, vetrnice itd.) in na primitivnejši iz lesa. — Slike so zelo jasne, smotno urejene in vsakomur umilive, posebno ker jim je pridejano tudi kratko poasnje. Izbrane so namarkantnejše primere iz rokotvornega pouka za prva dva razreda, ki so najboljše navodilo za izvršitev izdelkov ter tudi docela ustrezajo potrebi učitelstva. Zato nacrti tembolj priporočamo zlasti ker je knjižica med prvimi te stroke, ki nam jih itak skoraj popolnoma manjkata. Naročajo se lahko potom Učiteljske knjižarne v Ljubljani.

— **Tovariši maturanti 1911** slovenskega moškega učiteljskega v Gorici! Letos poteka 15. leto izza mature. Ali ne bi kazalo, da se letos ob priliki delegacijskega zborovanja snidemo in mi v Kranju ali Ljubljani? Tozadevne nasvete, predloge in želje poročajte mi da se snidemo no želi. Zdravo! Julij Mayer, šolski upravitelj, Dob pri Domžalah.

— **Probudin izlet preko Nemčije v Belgijo in Anglijo.** Na različna vprašanja glede izleta Probude o velikih počitnicah naznanjamo, da priredi društvo okrog 18. julia tritedensko poučno potovanje preko Salzburga, Münchena, Strassburga, Luxemburga, Bruselja, Ostenda in London in se vrne preko Southamptona v Hamburg, Berlin, Dresden, Praha, Wien v Ljubljano. Natančne informacije se bodo interesentom doposlale okrog 1. maja t. l. Prijave sprejema Probuda Gospodarski odsek, Ljubljana, Presliva cesta 13/II.

— **Članom učiteljskega društva za srez Litija** ki še niso zadostili svoji organizacijski dolžnosti, sporočam, da pre-

nehaio biti v maju člani UJU ter jim bodo s tem tudi ustavljeni listi Mesečna članarina 12 Din s prispevkom za konvikt na 20 Din naj se nakazuje redno vnaprej ne nazai, ker moram tudi jaz redno nakazovati članarino glavni blagajni UJU v Ljubljani. Enake pravice — enake dolžnosti. — **Blagajnik.**

— **»Narodna Enciklopedija«** ki jo izdaje Bibliografski zavod v Zagrebu, Gunduličeva ulica 29, je zaključila že prvo knjigo. Stalni naročniki so prejeli okusne originalne platnice po znižani ceni. Izšel je pa že tudi 9. zvezek, ki obsega črke »I« in »J«. To veliko delo je potrebno vsaki šoli da lahko pregleda učitelstvo to, kar je našega jugoslovanskega in uporabi to tudi pri pouku, za spoznavanje naše domovine, naše zgodovine, kulture itd. s čimer se na pozitivne posledice in utruje naše narodno in državno edinstvo.

— **Poziv.** Tovariše maturante državne učiteljske v Ljubljani iz leta 1876, namrošam, da mi naznani naslov svojega bivališča ter želio časa in kraja slovesnega obhajanja petdesetletnice mature. — Leop. Punčuh okrajni šolski nadzornik v pok. v Dolenjem Logatcu.